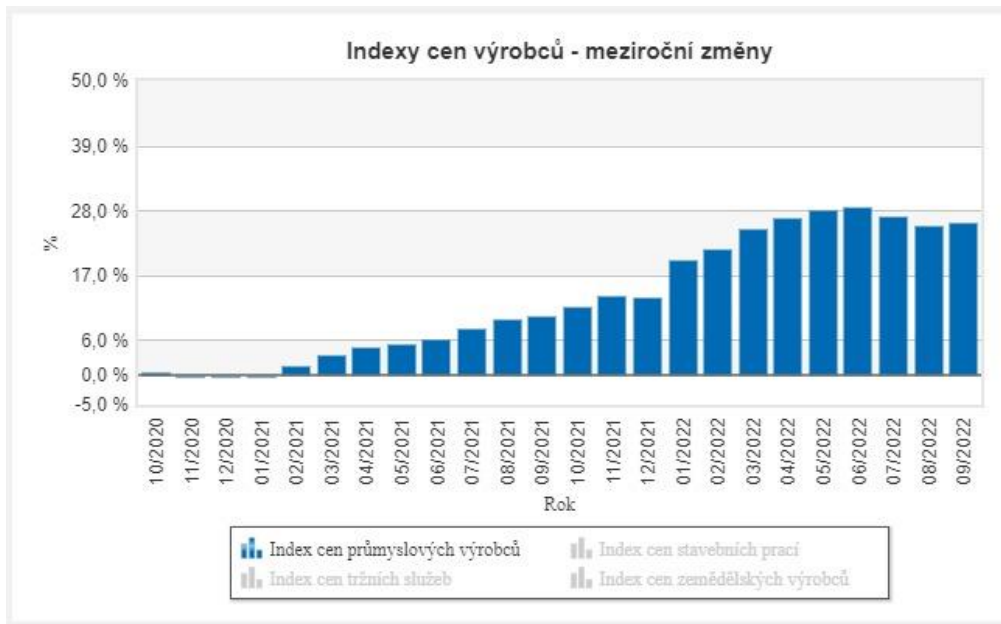

Metodika pro řešení růstu cen stavebních materiálů na stavbách dopravní a vodní infrastruktury

Úvod

Tato metodika je vydávána v souvislosti se skutečností významného nárůstu cen vybraných stavebních materiálů potřebných pro výstavbu inženýrských staveb, ke kterému dochází v nejvyšší míře zejména od začátku roku 2021 (viz obrázek níže - index cen průmyslových výrobců), a s tím související potřebou nastavení jednotného postupu při řešení této skutečnosti.

Zdroj: [Ceny výrobců | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/)

Pravděpodobné příčiny nepředpokládaného růstu cen

První „významnou poruchu“ trhu, mající vliv na růst cen, lze spatřovat v období vypuknutí a následně probíhající celosvětové pandemie COVID-19, kdy prokazatelně došlo jak k omezení výrobních kapacit vlivem národních karanténních opatření, tak i k omezení celosvětové přepravy výrobků/zboží a s tím spojeným významným růstem cen za přepravu zboží a materiálů (viz obr. níže). Uvedené se zejména týkalo (nikoliv však výhradně) námořní přepravy. Důsledkem byl růst cen jednotlivých vstupů do staveb, komodit a materiálů. V Evropě se nový koronavirus objevil 24. ledna 2020, kdy první případy nákazy oznámila Francie.

Světová lodní doprava trpěla rovněž v roce 2021 dalšími jednorázovými negativními vlivy, kdy tyto vlivy měly negativní dopad do cen přepravy zboží (materiálů) – viz Freightos Baltic Index (FBX): Global Container Freight Index.

Zdroj: <https://fbx.freightos.com/>

Důsledkem logistických problémů bylo, že vzrostly ceny i u položek materiálů/zboží, které nezaznamenaly zvýšenou poptávku, přičemž u položek, u kterých byla zvýšená poptávka zaznamenána již dříve, došlo ještě k výraznějšímu růstu cen.

Konečně za další příčinu růstu cen lze spatřovat ve válečném konfliktu na Ukrajině, který byl zahájen dne 24. 2. 2022 a se kterým je mj. spojena světová sankční politika vůči Rusku.

Lze shrnout, že abnormální a nepředvídatelný růst cen, ke kterému dochází od roku 2021, kumulativně způsobily tyto faktory:

- 1) Propuknutí celosvětové pandemie COVID-19 a s tím spojená restriktivní opatření zavedená jednotlivými vládami světa.
- 2) Omezení/utlumení mezinárodní lodní dopravy – přepravy materiálů / výrobků.
- 3) Významné zvýšení cen přepravy – zejména v mezinárodní lodní dopravě.
- 4) Růst poptávky související s detekovaným růstem cen (a následně růstem inflace) ze strany kupujících spojený s kumulací volného/disponibilního finančního kapitálu a nízkou cenou peněz.
- 5) Zahájení válečného konfliktu na Ukrajině a s tím spojené snížení nabídky vybraných materiálů/výrobků (ale i pracovní síly).

Dopady růstu cen na realizaci staveb v resortu Ministerstva dopravy ČR

V důsledku výše popsaného nárůstu cen vybraných komodit/materiálů potřebných pro provedení infrastrukturních staveb se na resortní organizace Ministerstva dopravy ČR

(tj. Ředitelství silnic a dálnic ČR, Správu železnic, státní organizaci, Ředitelství vodních cest) obrátili zhotovitelé dle příslušných smluv o dílo s žádostmi o změny uzavřených smluv spočívající v navýšení ceny o dílo.

Vzhledem ke skutečnosti, že Ministerstvo dopravy ČR si je vědomo, že v určitých odůvodněných případech skutečně **mohou být výše uvedené skutečnosti příčinou významných cenových výkyvů vybraných komodit na trhu**, včetně některých vstupů pro realizaci jednotlivých děl, vyvstala z pohledu Ministerstva dopravy ČR nutnost sjednocení postupů výše uvedených resortních organizací, jakožto Objednatelů jednotlivých kontraktů, a to i s ohledem k naplnění principů hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti (tzv. 3E).

Za jednu ze zásadních příčin cenových výkyvů vybraných komodit (především oceli, železa a výrobků z oceli a železa, asphaltových směsí) je přitom třeba považovat i **nedostatek vybraných komodit na relevantním trhu**, což samo o sobě vytváří další významné riziko pro realizaci staveb.

V souvislosti se **snahou minimalizovat dopady** probíhajícího a toho času intenzivního nárůstu cen **na realizaci jednotlivých staveb** a předejít potenciálnímu riziku spočívajícímu v komplikacích a v extrémních případech v potenciálním znemožnění realizace některých staveb je Ministerstvo dopravy ČR, resp. resortní organizace, v odůvodněných případech připraveno zajistit možnost další bezproblémové realizace jednotlivých staveb prostřednictvím nutných změn v rámci smluvních vztahů.

Za hospodárné, účelné a efektivní se dá v případě aktuální situace považovat především rychlé, předvídatelné a transparentní stanovení základních podmínek pro možné změny smluvních vztahů naplňujících rovněž principy 3E, jejichž nutnost v odůvodněných případech přímo souvisí s významným nárůstem cen klíčových komodit pro výstavbu inženýrských děl.

Pro tento účel je přiměřené stanovit jednotný postup pro učinění možných změn smluvních vztahů v souvislosti s výše uvedenou nastalou situací. Možnost aplikace jednotného postupu pro všechny stavby veřejných zadavatelů (Správa železnic, státní organizace, Ředitelství silnic a dálnic ČR a Ředitelství vodních cest) zároveň zajišťuje transparentnost stanovení příslušných změn i podmínek pro jejich učinění.

To však neznamená, že by v konkrétních případech nebylo nutné ověřit neočekávatelný nárůst cen na konkrétní dotčené stavby, resp. dokládat dopad takových okolností (nárůstu cen) pro změnu smluvních vztahů rozhodných způsobem, který je uveden níže.

Základní východiska pro změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku

Smyslem a účelem této metodiky je zejména rychlé, efektivní, předvídatelné a transparentní stanovení jednotných postupů a podmínek zohledňujících principy 3E pro možné změny smluvních vztahů, které mohou v individuálně odůvodněných případech přímo souviset s významným nárůstem cen materiálů potřebných k realizaci díla.

Za tímto účelem došlo na základě uplatněných oznámení zhotovitelů staveb a provedené analýzy vývoje cen stavebních materiálů a prací ke stanovení položek, resp. klíčových komodit, u kterých mohlo v konkrétních případech dojít k mimořádné cenové odchylce od situace, kterou

bylo možno na daném trhu rozumně očekávat v době, kdy byla uzavírána smlouva. Takové případy mohou znamenat podstatnou změnu okolností a mohou tak být dány důvody pro případnou změnu příslušného smluvního závazku v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

V rámci této metodiky se jedná o následující klíčové položky, které lze identifikovat jako možné pro aplikaci této metodiky, přičemž uvedená aplikace metodiky je možná pouze pro nakoupený nový materiál a není možná pro tzv. výzisky, resp. užitý materiál z daného projektu nebo pro tzv. výzisky (užitý materiál) z jiných projektů:

- **Skupiny materiálů (položek) - komodity:**
  - Ocel – betonářská výztuž, konstrukční ocel, svodidla
  - Ocel – kolejnice a výhybky
  - Asfaltové směsi
  - Betonové směsi
  - Kamenivo drcené a těžené včetně směsí těchto kameniv (např. směs pro mechanicky zpevněné kamenivo)
  - Hydraulická pojiva pro zlepšování zemin a podkladních vrstev

Tyto skupiny materiálů (položek) jsou vybrány jako stěžejní komodity pro stavby dopravní a vodní infrastruktury, které představují objemově a finančně nejvýznamnější část stavebních materiálů a současně byly nejvíce ovlivněny růstem cen v rozhodném období. A zároveň byly prioritně definovanými položkami dle jednotlivých žádostí, se kterými se zhotovitelé obraceli na resortní zadavatele ve věci změn uzavřených smluv, spočívajících v navýšení ceny díla.

Je třeba zdůraznit, že výše uvedené položky byly identifikovány jako položky, u nichž aplikace níže uvedených postupů pro změnu (kompenzaci) připadá v úvahu, nikoliv jako položky, u nichž by měly být tyto postupy (resp. změna závazku) bezvýhradně aplikovány. **Pro posouzení důvodnosti žádosti zhotovitele o změnu závazku z veřejné zakázky musí být pro jakoukoliv možnou změnu smluvních vztahů týkající se uvedených komodit/položek splněny předpoklady (postupy) a podmínky uvedené v této Metodice.** Bez splnění těchto předpokladů a podmínek není možné připustit změnu smluvního závazku ohledně předmětných (nebo jakýchkoli jiných) položek.

Z hlediska **důvodu poskytnutí kompenzace** je třeba vycházet z toho, že nárůst cen konkrétních komodit, nezbytných pro realizaci díla, je obecně dle smluvních podmínek pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem (na základě červené knihy FIDIC – obecných podmínek ve znění zvláštních podmínek dostupných na <http://www.pjpk.cz/obchodni-podminky/> (dále jen „Smluvní podmínky“)) kompenzován poskytnutím valorizace ceny díla.

Odlíšná situace však nastává v případě, kdy kompenzace ve formě valorizace ceny díla sjednaná není, resp. je sjednaná s odkladem (tj. v prvním roce po základním datu není valorizace kompenzována nebo je určitá kompenzace cenového nárůstu uplatňována až po uplynutí původní doby pro dokončení) a zároveň **dochází k excesivnímu růstu cen vstupů stavební výroby, který obezřetně jednající zhotovitel při předložení nabídky nemohl předpokládat.**

A to, pokud je důvodem takového nárůstu cen skutečnost, která v riziku zhotovitele není, jako je tomu např. za současného vlivu válečného konfliktu na Ukrajině. V takovém případě je na místě toto riziko rozdělit mezi smluvní strany tak, aby nedošlo k ohrožení plnění smlouvy, které by oběma smluvním stranám jednoznačně přineslo významně vyšší náklady.

Excesivní a nepředvídatelný nárůst cen vybraných komodit (rozuměj materiálů a výrobků) patří mezi okolnosti, které zadavatel jednající s náležitou péčí obecně nemohl předvídat. Následky, které jsou v rámci posuzované změny závazku zkoumány, **lze považovat za nepředvídatelné.**

Jednotlivá řešení následků růstu cen musí být prováděna vždy v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále „ZZVZ“), zejména s ustanovením § 100 a § 222 tohoto zákona.

Z tohoto důvodu je třeba v rámci posouzení přípustnosti změny závazku ze smlouvy na každou konkrétní veřejnou zakázku mj. posoudit, zda:

- došlo u výše uvedených materiálových skupin v rámci plnění závazku k takovým mimořádným okolnostem, resp. k takové mimořádné (cenové) odchylce od situace, kterou bylo možno na daném trhu rozumně očekávat v době podání cenové nabídky, resp. v době uzavření smlouvy; tedy že došlo na příslušném trhu k takové změně situace, v důsledku níž nemůže zhotovitel konkrétní materiálové skupiny pořídit za cenu, za kterou by jinak byl schopen tyto komodity pro plnění dané veřejné zakázky pořídit a kterou pro účely zpracování nabídky se započítáním svého standardního a přiměřeného obchodního rizika kalkuloval v době podání nabídky, příp. v době uzavření smlouvy.
- takové okolnosti nebylo možné v době zadání veřejné zakázky předvídat; tedy především byla veřejná zakázka zadána v době, kdy z vývoje cen předmětných komodit nebylo možné rostoucí trend - nad rámec běžného sezónního výkyvu - dovodit; za rozhodné datum v tomto smyslu lze považovat datum zahájení válečného konfliktu na Ukrajině a období v době podání cenových nabídek, příp. v období uzavření smlouvy o dílo.
- zda jsou naplněny předpoklady pro změnu závazku dle příslušných ustanovení § 222 ZZVZ.

Způsob stanovení (výpočtu) možné změny závazku

a) Stanovení časově rozhodného období

- Jako referenční datum pro případnou změnu závazku z důvodu mimořádného růstu cen byl určen počátek válečného konfliktu na Ukrajině, tj. 24. 02. 2022. Případný nárůst cen vybraných materiálů, ke kterému došlo od doby zahájení plnění smlouvy do referenčního data, tj. února 2022, nebude předmětem případné změny závazku.
  - Toto referenční datum určuje základní cenovou úroveň (tzv. „základní cenová úroveň“) pro stanovení a kvantifikaci dopadů významného nárůstu cen materiálů (vybraných komodit), ke kterému bude následný stav porovnáván.

Růst cen vybraných komodit, ke kterému došlo zejména v souvislosti s obnovením stavební výroby po ukončení restriktivních opatření v souvislosti s pandemií COVID-19, se sice významnou měrou podílel na cenové úrovni před zahájením konfliktu na Ukrajině, ale sám o sobě ještě nedosáhl takového významu, který by zdůvodňoval změnu uzavřených závazků ze strany jednotlivých zadavatelů. Teprve následným působením dalšího faktoru – konfliktu na Ukrajině, došlo k situaci, kterou již lze považovat za relevantní z hlediska takového postupu zadavatele.

b) Identifikace rozhodujících materiálových skupin, které jsou výše uvedenými skutečnostmi ovlivněny v rozhodující míře

- Předmětem zkoumání budou pouze předem určené skupiny materiálů a výrobků, u kterých je možné pracovat s důvodným předpokladem, že jejich tržní cena je významně ovlivněna mimořádnou cenovou odchylkou od situace, kterou bylo možno na daném trhu rozumně očekávat v době podání cenové nabídky, resp. v době uzavření smlouvy.
- Jiné dopady než ty, které jsou vymezeny určenou skupinou materiálů a výrobků, nebudou předmětem platby podle této metodiky.

c) Určení statistických zdrojů

- Pro určené skupiny materiálů bude **vývoj jejich cen porovnáván oproti stanovenému statistickému zdroji** (blíže o stanoveném statistickém zdroji viz níže).

Statistické zdroje je možné považovat za **nejvhodnější objektivní zdroj informací pro stanovení cenové úrovně v daném čase**. Ze své podstaty užívají jednotnou metodiku stanovení konkrétních údajů, která umožňuje stanovit míru změny ceny materiálů v požadovaném členění. Stanovení ceny v místě a čase obvyklé, která by měla přímou vazbu na individuální cenovou nabídku zhotovitele, a tedy Smlouvu o dílo, nese naproti tomu značná rizika a míru nepřesnosti (viz dále).

Základním východiskem je skutečnost, že nabídkovou cenu u konkrétních zakázek není možné považovat za cenu obvyklou k referenčnímu datu 24.2.2022. Tzv. Základní cenovou úroveň, která je vstupním cenovým údajem této Metodiky, není možné ze smluvní ceny stanovit. Důvodem je rozdílné datum podání nabídky, které může být v případě řešených zakázek i s odchylkou v řádu let od 24.2.2022, a také skutečnost, kdy smluvní cena neodpovídá definici obvyklé ceny¹, neboť se jedná výhradně o jeden prvek, a ne jejich množinu.

---

¹ Obvyklá cena je definována dvěma zákony, zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách, a zákonem č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování). Obvyklá cena definovaná zákonem o oceňování majetku by se měla určit statistickým vyhodnocením již realizovaných srovnatelných staveb (historických cen), viz „Komentář k určování obvyklé ceny“, který publikovalo MF ČR. Obvyklá cena se určuje výhradně porovnáním jako statistické vyhodnocení nejčastěji se vyskytujícího prvku v dané množině skutečně realizovaných cen stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění s vyloučením mimořádných okolností trhu. Množina prvků je stanovena z historických cen za přiměřený časový úsek. Do statistického vyhodnocení obvyklé ceny

S ohledem na požadavek obecné a univerzální platnosti této Metodiky je nezbytné toto statistické vyhodnocení nastavit v obecné rovině. Takový přístup odpovídá i principům OTSKP, jako cenové soustavě, která slouží pro zpracování soupisu prací stavebních zakázek výše uvedených resortních zadavatelů.

Jednotková cena shodných položek se v rámci České republiky liší u různých zakázek i ke shodnému datu, neboť v sobě zahrnuje místní specifika jednotlivých projektů a zejména obchodní hledisko konkrétních uchazečů, které může mimo jiné obsahovat skladovou dostupnost materiálových vstupů, stávající kontrakty se subdodavateli a jiné parametry, které nabídkovou cenu určují. Zohlednění těchto faktorů ovšem není objektivně možné pro individuální stanovení cenové úrovně s měsíční frekvencí, jak tato Metodika požaduje.

Použití univerzálních statistických zdrojů odpovídá obecné definici ceny obvyklé a je možné jej považovat za jediný relevantní způsob, jak určit požadovanou míru změny.

- Prioritně byl jako statistický zdroj určen **ÚRS** (<https://www.cs-urs.cz/sledovani-vyvoje-cen-stavebnich-materialu/>).
  - Ústav racionalizace ve stavebnictví, jehož nástupnickou organizací je ÚRS CZ a.s., historicky zajišťoval zásady pro tvorbu cen stavebních prací dle vyhlášky o cenách. Cenová soustava ÚRS se významně využívá při sestavování soupisu prací veřejných zakázek, zejm. na dodávky stavebních objektů. Cenová soustava ÚRS ve smyslu ustanovení vyhlášky č. 169/2016 Sb. splňuje náležitosti pro její použití při sestavování soupisů prací v rámci zadávací dokumentace veřejných zakázek. Společnost ÚRS CZ a.s. aktualizuje cenovou bázi dvakrát ročně, disponuje však i aktuálními informacemi o cenách materiálů a sleduje vývoj cen vybraných druhů materiálů.
  - Pro určené skupiny materiálů společnost ÚRS CZ, a.s. dodává jednotlivým zadavatelům **na základě resortní objednávky služeb** ve stanoveném rozsahu **statistická data s měsíční frekvencí**, a to ve formátu částky nárůstu ceny i procentního růstu.
- Údaje **Českého statistického úřadu (ČSÚ)** jsou publikovány s časovým zpožděním a mají významnou setrvačnost, která neumožňuje stanovení dopadů s odpovídající reakční dobou. Přesto jsou údaje Českého statistického úřadu využívány jednotlivými zadavateli jako ověřovací k referenčním údajům ÚRS.

---

nesmějí vstupovat ceny, ve kterých jsou obsaženy mimořádné okolnosti trhu. Obvyklá cena se v praxi stanovuje analýzou, porovnáním a je středním mediánem Gaussovy křivky četnosti statistického vyhodnocení výskytu jednotlivých případů. Cena obvyklá se určuje z počtu případů malého rozmezí, ve kterém se nejčastěji vyskytuje stejná či skoro stejná cena, dosažená při realizaci stejného či obdobného majetku, nebo služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Porovnávací metoda pro odhad obvyklé ceny je využitelná pouze pro kvalitativní určení ceny, nikoli pro její exaktní určení kvantitativní. V případě, že neexistuje statistický soubor skutečně realizovaných cen obdobné stavební činnosti, využívá se pro určení obvyklé ceny ustanovení § 2 zákona o cenách, zákona č. 526/1990 Sb.

d) Stanovení základní ceny za měrnou jednotku k Základnímu datu 24.02.2022 – CzM12022/02

- Pro určené skupiny materiálů bude ÚRS CZ, a.s. stanovena jejich **základní cena v cenové úrovni k datu 24.02.2022**, resp. únoru 2022, ke které se bude následný vývoj cen porovnávat.
- Cena nebude stanovena ve formátu 100 %, ale bude obsahovat **konkrétní cenu daného materiálu za měrnou jednotku**, např. cena oceli za 1 tunu.

e) Stanovení indexu předvídatelnosti

- Použití indexu předvídatelnosti má za cíl snížení kompenzace o hodnotu, která odpovídá běžnému nárůstu cen, které mohl zhotovitel při podání nabídky předpokládat.
- **Výpočet indexu předvídatelnosti**
  - Jako cenový index bude v rámci klasifikace CZ-CC (kód produktu „011041-XY“, přičemž „XY“ označuje rok časové řady) využíván:
    - index pro kód „CC-CZ“ = „2 - Inženýrská díla“ (označení řádku)
    - index pro „stejně období předchozího roku = 100“, hodnoty „čtvrtletí“ „1.“, „2.“, „3.“ a „4.“ (označení sloupce)(dále jen „Cenový index“)
  - Index předvídatelnosti bude vypočítán jako dvanáctá odmocnina z aritmetického průměru cenového indexu za čtvrtletí, které připadá na základní datum a 7 předcházejících čtvrtletí.

$$I_p = \sqrt[12]{\frac{\sum_{n-7}^n \text{Cenový index}}{\frac{8}{100}}}$$

kde:

„I_p“ je index předvídatelnosti

- **Využití indexu předvídatelnosti**

- Základní cena příslušné komodity bude za každý měsíc, který následuje po únoru 2022 vynásobena indexem předvídatelnosti zaokrouhleným na čtyři desetinná místa.

$$Cz_m = Cz I_p^m$$

kde:

„Cz_m“ je základní cena navýšená o index předvídatelnosti pro příslušný měsíc

„Cz“ je základní cena příslušného materiálu za únor 2022

„m“ je počet měsíců mezi příslušným měsícem a únorem 2022 (za březen 2022 se rovná 1, za duben 2022 se rovná 2 a tak dále)

f) Určení rozhodného období

- Vývoj cen materiálů bude sledován s měsíční frekvencí a **za jednotlivé měsíce bude stanovena míra změny ceny materiálových skupin** ve vztahu k „Základní cenové úrovni“ upravené o index předvídatelnosti.

g) Určení míry změny – $CM1\Delta 202y/x$

- **Míra změny bude určena jako rozdíl aktuální cenové úrovně k danému měsíci a ceny stanovené k datu základní cenové úrovně za měrnou jednotku navýšené o index předvídatelnosti pro daný měsíc.**

$$CM1\Delta 202y/x = CM1\ 202y/x - C_{zm}M1\ 202y/x$$

„ $CM1\ 202y/x$ “ je cena příslušné komodity stanovená spol. ÚRS CZ ze statistických údajů pro daný měsíc

„ $C_{zm}M1\ 202y/x$ “ je základní cena příslušné komodity stanovená spol. ÚRS CZ navýšená o index předvídatelnosti pro daný měsíc

„y“ se rovná 2,3,... a znamená roky 2022, 2023, ... atd

„x“ se rovná 1,2,3,...,12 a znamená kalendářní měsíc

- př.: cena asfaltových směsí za 03/2022: $CM_{asf}\Delta 2022/3 = CM_{asf}\ 2022/03 - C_{zm}M_{asf}\ 2022/03$

„ $CM_{asf}\ 2022/03$ “ je cena asfaltových směsí stanovená spol. ÚRS CZ ze statistických údajů za 03/2022

„ $C_{zm}M_{asf}\ 2022/03$ “ je základní cena asfaltových směsí stanovená spol. ÚRS CZ ze statistických údajů za 2022/02 navýšená o index předvídatelnosti

h) Vazba na Smlouvu o Dílo

- Určeným **materiálovým skupinám budou přiřazeny metodikou vybrané položky OTSKP** smluvního rozpočtu, které dané materiály obsahují. Případně položky jiné cenové soustavy (např. CS URS) v případech, kdy se cenová soustava OTSKP pro kontrakt nepoužila. Položky jsou vybrané na základě míry zastoupení skupin materiálů v těchto položkách, dále na základě toho, že reprezentují většinový podíl nákladů staveb a zároveň jsou jednotlivé materiálové skupiny u těchto položek prokazatelně kvantifikovatelné.
- Seznam položek bude stanoven jejich přesným výčtem s uvedením případného přepočtového vzorce a koeficientu přepočtu **zohledňujícího míru zastoupení materiálu v položce.**
- U položek (např. R-položek), které jsou součástí smlouvy o dílo s příslušným zhotovitelem, ale nejsou specificky uvedeny v cenové soustavě OTSKP - nebo v jiné cenové soustavě (např. CS URS) v případech, kdy se cenová soustava OTSKP

pro kontrakt nepoužila, se bude o zařazení mezi kompenzované položky rozhodovat na základě stejného principu jako u položek cenové soustavy OTSKP, resp. jiné cenové soustavy, tj. na základě míry zastoupení skupin materiálů v těchto položkách, dále na základě toho, že reprezentují většinový podíl nákladů staveb a zároveň jsou jednotlivé materiálové skupiny u těchto položek prokazatelně kvantifikovatelné. Návrh na zařazení položky, včetně specifikace míry zastoupení materiálu v položce, předkládá zhotovitel k potvrzení technickému dozoru stavby a následně zadavateli ke schválení.

- př. za 03/2022:
  - 574A01 - ASFALTOVÝ BETON PRO OBRUSNÉ VRSTVY ACO 8, měrná jednotka - M3
  - CMasf 2022/03 = 1930 Kč/t
  - CzMasf 2022/02 = 1843 Kč/t
  - $I_p = 1,02$
  - $CMasf\Delta 2022/3 = CMasf\ 2022/03 - (CzMasf\ 2022/02 \times I_p^1) = 1930 - (1843 \times 1,02) = 50\ Kč/t$
  - 1 M3 = 2,6 T
  - 1 M3 $CMasf\Delta 2022/3 = 50 * 2,6 = 130\ Kč/M3$

i) Stanovení množství a výše platby za posuzované období

- Jako skutečnost rozhodnou pro posouzení, zda konkrétní množství materiálů nebo výrobků zařadit do příslušného měsíce, je považováno **zabudování materiálu do stavby (díla)**. Tuto skutečnost je zadavatel schopen fyzicky ověřit prostřednictvím technického dozoru stavby.
- Určující pro stanovení množství materiálu bude množství uvedené ve zjišťovacích protokolech.
- Položkám nebo skupinám položek, které obsahují rozhodující materiálové skupiny, bude **přiřazena hodnota $CM1\Delta 202y/x$ a koeficient přepočtu**.
- **Výše platby za jednotlivé položky/skupiny položek v příslušném měsíci bude stanovena jako součin hodnot $CM1\Delta 202y/x$, koeficient přepočtu a množství zabudovaného materiálu do stavby (díla) v příslušném období potvrzené technickým dozorem stavby**
- Výše platby za daný měsíc bude stanovena jako suma dílčích hodnot pro jednotlivé položky / skupiny položek.

j) Obecné podmínky aplikace metodiky

- Metodika bude aplikována v případě smluvních kontraktů, které neobsahují kompenzaci růstu cen v podobě valorizace. V případě smluvních kontraktů, které obsahují kompenzaci růstu cen v podobě valorizace, bude metodika aplikována pouze za takové období trvání stavby, ve kterém kompenzace formou valorizace zhotoviteli

nenáleží (tj. jeden rok od základního data nebo pro období před koncem původní doby pro dokončení.). U smluv uzavřených dle obchodních podmínek zpracovaných dle tzv. Žluté knihy FIDIC bude metodika aplikována u smluv, kde úpravy cen v důsledku změn nákladů nejsou povoleny, a to pro období před koncem původní doby pro dokončení.

- Metodika bude aplikována pouze v případě smluvních kontraktů s nabídkovou cenou (přijatá smluvní částka) vyšší než 6 mil. Kč bez DPH.
- Metodika bude aplikována pouze v případě smluvních kontraktů se základním datem do 25. února 2022. V případě smluvních kontraktů, kde ve smluvních podmínkách není základní datum definováno, se pro účely této metodiky za základní datum u takových kontraktů považuje datum 28 dnů před termínem pro předložení nabídky v případě nadlimitních zakázek, resp. datum 10 dnů před termínem pro předložení nabídky v případě podlimitních zakázek.
- Platba dle této metodiky může být zhotoviteli poskytnuta za předpokladu, že **cena dle aktuální cenové úrovně k danému měsíci** materiálové skupiny (komodity) v daném měsíci **převyšší základní cenu v cenové úrovni k datu 24.02.2022 navýšené o index předvídatelnosti**. V případě, že cena dle aktuální cenové úrovně k danému měsíci materiálové skupiny (komodity) v daném měsíci bude nižší než základní cena v cenové úrovni k datu 24.02.2022 navýšené o index předvídatelnosti, bude takové snížení ceny zohledněno v ročním vyúčtování platby, a to snížením celkové roční platby. Pro stanovení výše roční platby včetně případného zohlednění podle předchozí věty je rozhodný kalendářní rok, tzn. období od 1.1. do 31.12. příslušného roku. V případě, že bude mít celkové roční vyúčtování platby zápornou hodnotu, nebude platba za takový kalendářní rok zhotoviteli poskytnuta a objednateli nevznikají v takovém případě vůči zhotoviteli žádné nároky. **Platba zhotoviteli pak bude ve výši:**
  - **50 %** navýšení ceny konkrétní materiálové skupiny, ke kterému dojde u konkrétní materiálové skupiny v příslušném měsíci nad základní cenovou úroveň vynásobenou indexem předvídatelnosti, v případě smluvních kontraktů uzavřených dle smluvních podmínek pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem na základě červené a žluté knihy FIDIC, které neobsahují kompenzaci růstu cen v podobě valorizace v původní době pro dokončení.
  - **50 %** navýšení ceny konkrétní materiálové skupiny, ke kterému dojde u konkrétní materiálové skupiny v příslušném měsíci nad základní cenovou úroveň vynásobenou indexem předvídatelnosti, v případě smluvních kontraktů uzavřených dle jiných smluvních podmínek (např. dle smluvních podmínek pro stavby menšího rozsahu na základě zelené knihy FIDIC)
- Platba může být zhotoviteli poskytnuta, pokud bude v konkrétním případě (tj. v případě konkrétní stavby a konkrétních komodit/materiálů) ověřeno, že došlo k takové změně situace, v důsledku již nemůže konkrétní materiálové skupiny pořídit za cenu, za kterou byl schopen komodity pořídit před 24.2.2022. Např. proto, že smlouvy

s dodavateli materiálu byly jednostranně ukončeny ze strany dodavatelů materiálů. A zároveň, že cena, za kterou zhotovitel konkrétní materiálové skupiny po 24.2.2022 pořizoval, je v průměru vyšší než cena, za kterou její pořízení uvažoval v nabídce na uzavření konkrétního kontraktu. Přičemž současně je tento průměrný rozdíl cen vyšší než průměrná míra změny (vypočtená podle této metodiky na základě údajů URS) za měsíce v kalendářním roce, ve kterých byla daná komodita na příslušné stavbě zabudována (tj. za které bude náležet platba). Tedy, že tato průměrná míra změny v příslušném kalendářním roce nepřevyšuje průměrný rozdíl mezi skutečnou cenou pořízení komodity a její uvažovanou cenou v nabídce zhotovitele. Pokud bude průměrná míra změny nižší, než průměrný rozdíl mezi cenou pořízení komodity a její uvažovanou cenou v nabídce zhotovitele, může být zhotoviteli poskytnutá platba dle této metodiky. Toto bude ověřeno na základě jednání se zhotovitelem, přičemž bude ověřeno i naplnění ostatních obecných podmínek.

Součástí žádosti zhotovitele o zahájení jednání o poskytnutí platby bude i čestné prohlášení zhotovitele.

Pro kalendářní rok 2023 a rok následující platí aplikace obecných podmínek obdobně jako pro rok 2022.

- Jako podklad pro ověření splnění podmínek pro poskytnutí platby zhotovitel doloží:
  - doklady prokazující, jakým způsobem byla stanovena cena jednotlivých skupin materiálů (komodit), příp. základních typů výrobků v jednotlivých skupinách materiálů v rámci nabídky na uzavření konkrétního kontraktu, a to např. formou nabídky podzhotovitele na veřejnou zakázku, smlouvy s podzhotovitelem na veřejnou zakázku, fakturace za subdodávky nebo kalkulace ceny položky z doby zpracování nabídky na veřejnou zakázku; doklady prokazující stanovení nabídkové ceny nesmí být starší než zahájení zadávacího řízení.
  - doklady prokazující, za jakou cenu zhotovitel realizoval od svých poddodavatelů v rámci plnění dané veřejné zakázky nákup jednotlivých skupin materiálů (komodit), příp. základních typů výrobků v jednotlivých skupinách materiálů v období, za které je poskytována platba, a to např. fakturace za subdodávky a dodávky materiálů, což zhotovitel doloží alespoň v rozsahu 35% objemu množství každé z jednotlivých skupin materiálů (komodit), které bude v případě konkrétního kontraktu kompenzováno v konkrétním kalendářním roce. Pro výpočet rozdílu cen se využívá metody váženého průměru.
  - ověření splnění předmětných obecných podmínek v rozsahu 35 % objemu množství jednotlivých skupin materiálů je považováno pro účely aplikace této metodiky za dostatečně průkazné pro výplatu kompenzace stanované na základě výpočtu podle této metodiky; ověření celého objemu provedených množství jednotlivých skupin materiálů není realizovatelné s ohledem na agregaci položek a povahu jednotlivých skupin materiálů, které není možné retrospektivně identifikovat.

- Platba nebude přiznána zhotoviteli, který nedoloží formou čestného prohlášení nejpozději při uplatnění nároku na kompenzaci, že:
  - není osobou uvedenou v čl. 5k nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině a
  - nepoužije žádné finanční prostředky, které obdrží za plnění veřejné zakázky, v rozporu se sankcemi podle § 2 zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Sankční zákon“), zejména že tyto finanční prostředky přímo ani nepřímo nezpřístupní osobám, subjektům či orgánům s nimi spojeným uvedeným v sankčních seznamech EU (tzv. „sankcionovaným osobám“) nebo v jejich prospěch.

Podmínky a postup administrace změny

Základní motivací, pro kterou tato metodika vzniká, je snaha stabilizovat trh dopravního stavitelství, zajistit plynulost výstavby a zabránit kolapsu zhotovitelského sektoru; kompenzace formou změny závazku se tedy provádí jako opatření k překonání nestandardní situace, která vznikla na trhu klíčových stavebních materiálů nezbytných pro realizaci významných dopravních staveb.

Aplikace této metodiky Ministerstva dopravy ČR pro řešení růstu cen stavebních materiálů na stavbách dopravní infrastruktury je podmíněna **vydáním pokynu Ministerstva dopravy ČR k jejímu naplnění.**

Pokyn k aplikaci této metodiky je určený právníckým osobám v zakladatelské a zřizovací působnosti Ministerstva dopravy ČR, které jsou financovány úplně nebo jen částečně z veřejných prostředků a které zabezpečují přípravu a realizaci inženýrských a pozemních staveb financovaných z veřejných prostředků – **Správa železnic, státní organizace, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Ředitelství vodních cest** (dále „Zadavatelé“).

Tato metodika se použije pro smluvní kontrakty zadavatelů uzavřené dle smluvních podmínek pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem (na základě **červené knihy FIDIC** – obecných podmínek ve znění zvláštních podmínek), smluvních podmínek pro stavby menšího rozsahu (na základě **zelené knihy FIDIC** – obecných podmínek ve znění zvláštních podmínek), smluvních podmínek pro dodávku technologických zařízení a projektování – výstavbu elektro a strojně-technologického díla a pozemních a inženýrských staveb projektovaných zhotovitelem (na základě **žluté knihy FIDIC** – obecných podmínek ve znění zvláštních podmínek), příp. pro další smluvní kontrakty zadavatelů na realizaci

pozemních staveb a inženýrských staveb. Tato metodika se nepoužije pro smluvní kontrakty zadávané formou partnerství státního a soukromého sektoru (tzv. PPP projekty).

Kompenzace na základě této metodiky bude provedena dohodou smluvních stran o změně stávající smlouvy, a to vždy ve formě **dotatku ke smlouvě** uzavřeného mezi zadavatelem a příslušným zhotovitelem stavby.

Na základě oznámení a doložení skutečností rozhodných pro posouzení možnosti poskytnutí kompenzace dle této metodiky bude zadavatel postupovat v souladu s příslušnými ustanoveními smluvního kontraktu a příslušnými ustanoveními ZZVZ pro změny smlouvy, aby dohodl podmínky poskytnutí kompenzace dle této metodiky. Poskytnutí kompenzace na základě této metodiky musí být vždy posouzeno a následně administrováno **v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.**

V případě uzavřených smluv lze provádět pouze nepodstatné změny, tak jak jsou definovány v § 222 ZZVZ. Změny, které navyšují cenu veřejné zakázky (celkovou nebo jednotlivých dílčích položek), může zadavatel provést pouze tehdy, jestliže jsou naplněny podmínky pro jejich realizaci, které jsou stanoveny v § 222 ZZVZ.

Dohoda o změně ceny musí tedy splňovat podmínky § 222 ZZVZ, tj. zadavatel nesmí umožnit podstatnou změnu závazku ze smlouvy bez provedení nového zadávacího řízení. A naopak nepodstatné změny umožněné v § 222 ZZVZ lze provést vždy, pokud jsou naplněny zákonné podmínky pro jejich umožnění uvedené v jednotlivých odstavcích § 222 ZZVZ.

Metodikou upravená kompenzace růstu cen stavebních materiálů realizovaná na pokyn Ministerstva dopravy ČR jednotlivým zadavatelům bude poskytnuta formou změny závazku ze smlouvy v souladu s ustanoveními § 222 ZZVZ.

V úvahu připadá zejména podřazení prováděné změny pod § 222 odst. 4 ZZVZ (tzv. změna *de minimis*). U těchto změn zákon nereguluje důvod pro jejich použití, jsou však omezeny finančními limity. U veřejné zakázky na stavební práce, která není koncesí, musí být hodnota změny nižší než 15 % původní hodnoty závazku ze smlouvy a zároveň nižší než finanční limit pro nadlimitní veřejnou zakázku. Pokud, stejně jako v daném případě, dochází k pouhému navýšení cen jednotlivých položek, tj. bez toho, aniž by byly současně s navýšením ceny prováděny i nějaké další stavební práce či naopak některé práce by prováděny vůbec nebyly, lze mít za to, že je současně naplněna i další zákonná podmínka uvedená v § 222 odst. 4 ZZVZ, a sice že nedochází ke změně celkové povahy veřejné zakázky.

Dále lze uvažovat o využití ust. § 222 odst. 6 ZZVZ, dle kterého je za nepodstatnou změnu ze smlouvy na veřejnou zakázku považována změna:

- jejíž potřeba vznikla v důsledku okolností, které zadavatel jednající s náležitou péčí nemohl předvídat – jak již bylo uvedeno shora, excesivní a nepředvídatelný nárůst cen vybraných komodit, jsou okolnosti, které zadavatel jednající s náležitou péčí obecně nemohl předvídat; následky, které jsou v rámci posuzované změny závazku zkoumány, lze pak považovat za nepředvídatelné v příčinné souvislosti s těmito okolnostmi;

- nemění celkovou povahu veřejné zakázky – i zde platí, že pokud v daném případě dochází k pouhému navýšení cen jednotlivých položek, lze mít za to, že je současně naplněna i tato zákonná podmínka;
- pokud hodnota změny nepřekročí 50 % původní hodnoty závazku – když tento zákonný limit bude třeba v každém individuálním případě přezkoumat, stejně jako související finanční limit dle § 222 odst. 9 ZZVZ. Preferovanou variantou administrace v případě kontraktů dle smluvních podmínek FIDIC (červená, žlutá a zelená kniha) je **forma variace**; případně obdobná forma v případě kontraktů dle jiných smluvních podmínek.

Variace by měla být administrována jako nepředvídatelná okolnost ve smyslu ust. § 222 odst. 6 ZZVZ nebo jako změna závazku *de minimis* ve smyslu ust. § 222 odst. 4 ZZVZ, případně jako nepodstatná změna dle § 222 odst. 3 ZZVZ. Kompenzace bude uhrazena jako část smluvní ceny na základě vyúčtování zhotovitele.

Proplácení kompenzace dle této metodiky bude za účelem zjednodušení administrace a za účelem zajištění započitatelnosti případných poklesů ceny kompenzovaných skupin materiálů probíhat vždy **jednou ročně za předchozí kalendářní rok**, a to nejpozději do konce měsíce dubna roku následujícího po roce, za který je kompenzace poskytována. **Lhůta pro doložení podkladů** pro poskytnutí kompenzace je stanovena do konce měsíce března roku následujícího po roce, za který je kompenzace poskytována; nedohodnou-li se zadavatel a příslušný zhotovitel jinak.

Vztah k jiným nárokům zhotovitele

Kompenzace poskytnutá zadavatelem na základě této metodiky je úplnou kompenzací nákladů, které příslušnému zhotoviteli vůči zadavateli vznikly v souvislosti s realizací konkrétní veřejné zakázky v období a z důvodů, na které lze tuto metodiku vztáhnout a možnému dopadu těchto okolností na konkrétní smlouvu s ním. V případě, že příslušný zhotovitel bude dále uplatňovat po zadavateli tyto náklady nad rámec kompenzace dle této metodiky, resp. neučiní v tomto smyslu vůči zadavateli potřebná prohlášení, nebude mu kompenzace dle této metodiky zadavatelem poskytnuta.